

Näkökulmia taitoukeamaan

Alla on ote Neuvostoliiton ulkoministeri Molotovin puheesta korkeimman neuvoston istunnossa 31. lokakuuta 1939.

a) Millaisena Molotov näkee Suomen aseman Neuvostoliiton naapurina? (10 p.)

- Molotov on huolissaan Leningradin turvallisuudesta, koska se sijaitsee niin lähellä Suomen rajaa.
 - *Leningrad on vain 32 kilometrin päässä Suomen rajasta.*
 - *-- lähempänä, kuin mitä ampuminen nykyaikaisilla pitkän kantaman tykeillä vaatii.*
- Hän on huolissaan myös merialueesta ja siitä, että mereltä tapahtuva hyökkäys Leningradiin on mahdollinen, jos Suomi ei halua estää sitä.
 - *Toisaalta pääsy mereltä Leningradiin myös huomattavassa määrin riippuu siitä, onko Suomella -- vihamielinen vai ystävällismielinen suhtautumistapa Neuvostoliittoon.*
- Molotov katsoo, että Neuvostoliitolla on Euroopan tilanteen vuoksi oikeus ja velvollisuus vahvistaa turvallisuuttaan. Tällä hän viittaa Leningradiin.
 - *Ei ole vaikeata ymmärtää, että nykyisessä kansainvälisessä tilanteessa, jolloin keskellä Eurooppaa laajenee sota suurten valtioiden välillä -- Neuvostoliitolla on paitsi oikeus, myös velvollisuus ryhtyä vakaviin toimenpiteisiin turvallisuutensa vahvistamiseksi.*

b) Miten Euroopan suurvaltasuhteet heijastuivat Suomen asemaan vuosina 1939–1940? (10 p.)

- Natsi-Saksa ja Neuvostoliitto olivat toistensa ideologisia vihollisia. Neuvostoliitto ei tullut toimeen myöskään länsivaltojen kanssa. Sillä oli tarve varmistaa länsirajansa turvallisuus.
- Saksan ja Neuvostoliiton hyökkäämättömyyssopimus ja sen salainen lisäpöytäkirja antoivat Neuvostoliitolle vapaat kädet Suomen suhteen.
- Koska Suomi ei suostunut Neuvostoliiton aluevaatimuksiin, syttyi talvisota.
- Talvisodan päättymiseen vaikutti länsimaiden avuntarjous Suomelle: Neuvostoliitto ei halunnut sotaa länsivaltoja vastaan ja suostui rauhaan Suomen kanssa.
- Saksan hyökkäys länteen vuonna 1940 vaikutti Suomen asemaan: se jäi kahden suurvallan väliin, ja kauppasuhteet länteen vaikeutuivat.
- Saksan päätös tulevasta hyökkäyksestä Neuvostoliittoon vaikutti Suomen asemaan: Saksa lähentyi Suomea eikä enää sallinut Neuvostoliiton yrittää uutta miehitystä.
- Vastauksessa on hyvä käsitellä tapahtumia ajopuu- ja koskiveneteorian näkökulmista, mutta vain vuoden 1940 loppuun asti.